

In memoriam
Fernando Sánchez Marcos
(1943-2020)

Fernando Sánchez Marcos, catedràtic emèrit d'Història Moderna, va traspasar a Barcelona el 4 de juliol de 2020. Nascut a Àvila el 19 de gener de 1943, va passar la seva infantesa i joventut a Salamanca. Inicià els seus estudis universitaris a Salamanca mateix i els va acabar a la Universitat de Barcelona, en la qual es va llicenciar en Filosofia i Lletres el 1966 i es va doctorar en Història el 1973 amb una tesi sobre Catalunya i el govern central després de la Guerra dels Segadors (1652-1679), dirigida pel professor Valentín Vázquez de Prada.

La seva carrera docent va iniciar-se el 1967 a la Facultat de Filosofia i Lletres de Palma de Mallorca (que llavors depenia de la Universitat de Barcelona) i hi va exercir com a professor des del 1973. El 1977 es va traslladar al Departament d'Història Moderna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, en què ha desenvolupat la seva llarga trajectòria docent i investigadora, primer com a professor titular i des de l'any 2003 com a catedràtic.

Va dedicar les seves primeres recerques a les relacions entre la Monarquia Espanyola i Catalunya, amb atenció especial a la figura de Don Juan José de Austria. Fruit d'aquells anys de treball va ser el llibre *Ca-*

taluña y el Gobierno Central tras la Guerra de los Segadores (1652-1679): El papel de Don Juan de Austria en las relaciones entre Cataluña y el Gobierno central, Publicaciones y Ediciones de la Universidad de Barcelona, Barcelona, 1983.

També va col·laborar en els projectes dirigits pel professor Pere Molas Ribalta sobre la història social de l'administració, com ho mostren els treballs publicats en obres col·lectives, així «El Consejo de Aragón y Cataluña durante el Virreinato de Don Juan José de Austria (1653-1656)», a *Historia social de la administración española. Estudios sobre los siglos XVII y XVIII*, en col·laboració amb Pere Molas Ribalta, María Ángeles Pérez Samper, Eduard Escartín Sánchez i Xavier Gil Pujol, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Barcelona, 1980, pp. 65-83. El treball es duia a terme conjuntament amb l'equip francès dirigit pel professor Didier Ozanam. Gran transcendència per a la recerca van tenir les campanyes en l'Arxiu de Simancas i les accions integrades que van permetre successives estades a París.

Seguidament, va centrar el seu interès en l'estudi de la historiografia, tema al qual va dedicar dues de les seves obres més importants. Primer, *Invitación a la Historia: La historiografía, de Heródoto a Voltaire, a través de sus textos*, Editorial Labor, Barcelona, 1993, que compta amb una altra edició a Idea Books, Barcelona, 2002; i després *Las huellas del futuro: historiografía y cultura histórica en el siglo XX*, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 2012. Fou membre de la Comissió Internacional de Teoria i Història de la Historiografia (CICH), de la qual va ser tresorer del 1990 al 1999.

El seu interès per l'actualització de coneixements es va manifestar en l'assistència a nombrosos congressos, en els quals es va ocupar de temes molt diversos, com la Pau de Westfàlia o les relacions d'Espanya amb les illes Moluques. En col·laboració amb el seu deixeble el professor Joan Lluís Palos Peñarroya, va participar activament en diverses iniciatives docents i investigadores. Entre el 2002 i el 2013 va dirigir el màster propi «Historia y Comunicación Cultural». Aquesta col·laboració es va perllongar després de la seva jubilació i, així, des del 2017 va formar part del projecte d'investigació «Poder y representaciones. Transferencias culturales en la época moderna».

Sempre compromès amb totes les iniciatives a favor de la docència i la investigació, es poden destacar algunes dades, com ara que fou «secretari i membre del consell de redacció» de *Pedralbes. Revista d'Història Moderna* des de la seva fundació, i que va participar en l'organització de les diverses activitats del Departament d'Història Moderna, conferències, seminaris i, sobretot, el seguit de congressos d'Història Moderna de Catalunya. A més, va ser elegit repetidament membre de la Junta de Facultat de Geografia i Història i del Claustre de la Universitat de Barcelona, i fou igualment vicepresident de la Fundación Española de Historia Moderna.

En jubilar-se, el 2013, fou nomenat professor emèrit. Al final d'aquell curs se li va retre un homenatge per part de col·legues i amics en un acte acadèmic celebrat el 27 de juny a l'Aula Magna de la Facultat i recollit en el llibre col·lectiu editat per Joan-Lluís Palos i Fernando Sánchez Costa, *A vueltas con el pasado. Historia, memoria y vida*, Edicions Universitat de Barcelona, Barcelona, 2013.

La passió per la història no l'abandonà mai. El 2009 va fundar el portal web bilingüe *Culturahistorica.org*, especialitzat en el món hispànic en les àrees d'història, teoria de la història i cultura històrica, i el va dirigir fins al final dels seus dies. Amb l'objectiu de mantenir aquest gran projecte viu i en expansió ha comptat amb l'ajut inestimable dels seus dos fills, Fernando i Enrique Sánchez Costa, que segueixen les passes del seu pare també en la dedicació a la història.

Fernando Sánchez Marcos no va escatimar esforços per deixar empremta del seu pas per aquest món. A més del seu testimoni de compromís i dedicació a la tasca docent i investigadora, es va casar amb la Pilar, una dona encantadora, professora també en el difícil àmbit de l'ensenyament secundari, va tenir dos fills excel·lents, els mencionats Fernando i Enrique, als quals va trametre la seva passió per les Humanitats, i junts van formar una gran família que avui té ja cinc nets; va plantar un arbre, un bonic llimoner, de fulles sempre verdes que dona fruits de color i fragància intensos, i va escriure llibres, uns llibres plens de coneixements i suggeriments per a alumnes i professors. Fernando viu en tots ells i viu també en el record inesborrable de tots els que vam ser els seus companys i amics durant tants anys.